

ŠKRINJICA PROŠLOSTI – ČAROLIJA SADAŠNJOSTI

Ivana Molnar i Sonja Markotić Blažević, Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

Škrinjica prošlosti – čarolija sadašnjosti naziv je projekta Igraonice Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica, koji je realiziran tijekom 2024. godine, a sufinanciran je sredstvima Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske. Većina suradnika na projektu bili su članovi Matice umirovljeničkih udruga Virovitičko-podravске županije. Kroz projektne aktivnosti spojene su generacije na inspirativan i inovativan način te smo im omogućili da zajedno istražuju prošlost, uče iz nje, ali i da zajedno stvaraju čaroliju trenutka u sadašnjosti. Tijekom projektnih aktivnosti umirovljenici su pričali svoje priče, s mališanima su dijelili uspomene, vještine, tradicijske običaje i vrijednosti. U zajedničkim aktivnostima djeca su imala priliku razvijati empatiju, razumijevanje i poštovanje prema starijoj generaciji. Projekt se realizirao kroz nekoliko etapa.

U prvoj etapi pod nazivom *Upleti, zapleti, zamrsi... pletenje* djeci su demonstrirane osnove pletenja u kojima su se i sami okušali.

| Kukičanje

Druga etapa projekta *Upleti, zapleti, zamrsi... kukičanje* bila je posvećena kukičanju. Baka Marija podijelila je s djecom svoje bogato iskustvo i znanje o kukičanju, ističući korake, tehnike i trikove koji čine ovu vještinu zanimljivom. Na kraju radionice djeca su za uspomenu dobila narukvice izrađene od konca.

Tijekom treće etape projekta, naziva *Muzejska avantura*, mališani iz Igraonice posjetili su Gradski muzej

Virovitica u kojemu ih je dočekala muzejska savjetnica Jasmina Jurić Petras sa svojom kolegicom, muzejskom pedagoginjom Anjom Brabec. U uvodnom dijelu druženja djeca su razgledavala muzejsku zbirku pisanica. Neke od pisanica stare su i po nekoliko desetaka godina. Ukrasi na njima nastali su raznim starinskim i tradicijskim tehnikama, poput oslikavanja pisanica voskom, koncem te prirodnim bojama i listićima. Motivirani viđenim pisanicama, djeca su pripremala jaja za kuhanje u vodi s lupinama luka. Najprije su svako jaje, na koje su položili razne listiće, zavezali u čarapu, a potom su jaja pažljivo stavljali kuhati u vodu. Nastale su prave male umjetničke pisanice na tradicijski način.

Četvrta etapa u sklopu projekta, pod nazivom *Priče bake i djeda*, održana je kroz dva susreta. Na prvom susretu gošća Igraonice bila je baka Ljubica Njegić. Mališani su imali priliku čuti priču djeda Tome koja datira iz davnih vremena i nije potekla iz pisanih tekstova. Kroz razgovor s djecom baka Ljubica objašnjavala je da u ono vrijeme, u selu u kojem je živjela, nije bilo puno pisanih tekstova i slikovnica. Priče su nastajale po pričanju odraslih i prenosile su se usmenom predajom kroz generacije. Pa tako i ova koju je pripovijedala djeci. Sadržaj priče odraz je tadašnjih životnih prilika i situacija. Priča je obogaćena maštom kako bi pobudila interes i pažnju svih slušatelja. Na sljedećem druženju gost je bio djed Trpimir Markotić, koji je podijelio priče o svom odrastanju u Virovitici i avanture s rijeke Odenice. Djed Trpimir poveo nas je na putovanje kroz svoje djetinjstvo demonstrirajući igre gusara koje su bile neizostavan dio njegovih bezbrižnih dana. Autentičnom pričom i entuzijazmom prenijeli su djeci duh prošlih vremena, ističući važnost očuvanja tradicije i igara iz djetinjstva. Radionica je pridonijela povezivanju generacija i uživanju u čarima prošlih dana.

Peta etapa nosi naziv *Motivi s pisanica*. U goste je došao učitelj likovne kulture Igor Fučkar. Nakon upoznavanja i kratkog druženja, a kao motivacija i uvod u aktivnost, djeca su pogledala kratak crtani film. Glavni lik zanimljivog crtića je jaje koje se nije moglo odlučiti koja mu je boja najomiljenija. Uslijedilo je ukrašavanje bijelog papira u obliku pisanice. Predložci za ukrašavanje bili su motivi sa starih pisanica koje su oslikane voskom. Djeci su za izradu ponuđeni flomasteri i drvene boje. Nakon ukrašavanja, mališanima je ponuđena crna pisanica, a zadatak je bio ukrasiti je crvenom i bijelom vunom. Jedan od ciljeva radionice bio je pokazati djeci kako su se nekada oslikavale pisanice. Tako su pisanice iz škrinjice prošlosti postale čarolija sadašnjosti.

U predivnom spoju prošlosti i sadašnjosti nastavilo se druženje kroz šestu etapu projekta *Škrinjica prošlosti – čarolija sadašnjosti*, pod nazivom *Uskršni običaji naših starih*. Posebnu čar prošlosti donijele su dvije umirovljenice, Marija Mejašić i Marija Sigmund, koje

su djeci pokazale kako su se nekada ukrašavale pisanice, izrađivali uskršni vjenčići i kroz priču im podijelile iskustvo proslave Uskrsa iz njihovog djetinjstva.

| Uskršni običaji naših starih

S velikom radoznalošću djeca su pažljivo pratila svaki korak u procesu ukrašavanja pisanica i izrade vjenčića. Od odabira pravih boja i tehnika do detaljnog ukrašavanja, gošće su strpljivo vodile djecu kroz svaki korak ističući im važnost i kreativnost u ovom tradicijskom običaju. Na kraju radionice svaki sudionik ponosno je držao svoju oslikanu pisanicu kojom će ukasiti uskršnje gnijezdo.

Jela naših starih naziv je sedme etape. Djeca su imala priliku postati pravi mali kuhari. Pod vodstvom gospođe Matije Zidar, umirovljene profesorice pedagogije, mališani su s oduševljenjem sudjelovali u procesu pravljenja pogačica od sira, koristeći autentični recept i tehniku.

| Jela

Radionica je bila prava poslastica za maštovite i radoznale umove. Uz stručni nadzor bake Matije, svaka pogačica postala je pravo remek-djelo, ispunjavajući prostoriju neodoljivim mirisom. Dok su djeca čekala da se pogačice ispeku, baka Matija pričala je o jelima i kolačima koji su se pripremali u njezinom djetinjstvu. Poseban trenutak radionice nastupio je kada je gospođa

Matija iznenadila djecu čokoladnim kolačićima rađenim po tradicionalnom receptu. Na kraju radionice svi su se okupili da zajedno uživaju u plodovima svoga truda – ukusnim pogačicama od sira.

Putovanje u prošlost nastavilo se kroz osmu etapu projekta, pod nazivom *Igre iz prošlosti*. Radionica je održana u Gradskom parku Virovitica, gdje su se mališani upustili u razigranu avanturu kroz tradicionalne igre koje su nekad krasile našu kulturu. Bacanje potkova, okretanje obruča, skakanje u vreći i štafeta bile su samo neke od aktivnosti koje su čekale naše male istraživače. Svaka igra nosila je komadić povijesti, podsjećajući nas na dane kada su se generacije prije nas igrale istim tim igrama. Najzabavniji trenutak bio je kada su djeca koristila čarape kao loptu za igru, podsjećajući nas na vrijeme kada su se najjednostavnije stvari pretvarale u najveću zabavu. Smijeh koji je odjekivao parkom bio je glasna potvrda da su tradicionalne igre i danas, u svijetu videoigara i tehnoloških čuda, sposobne ispuniti srca djece radošću i veseljem. Radionicu su vodili Marica Maja Dukarić, predsjednica Udruge umirovljenika Podgorje i Trpimir Markotić. Njihova podrška i sudjelovanje dodatno su obogatili našu avanturu, pružajući djeci priliku da nauče iz prve ruke o igrama koje su bile omiljene među njihovim bakama i djedovima.

Čarolija prošlosti nastavila se kroz održanu radionicu devete etape pod nazivom *Igračke iz davnina*. Gosti radionice bili su umirovljenici Marijan Volenik i Dražen Bunjevac, koji su sa sobom donijeli dragocjene uspomene iz svoje mladosti. Umirovljenici su polaznicima Igraonice pokazali neke od igračaka s kojima su se oni igrali u djetinjstvu. Bio je to drveni romobil, pračke, luk i strijela, male drvene tačke, papirnati brodovi, drvena lutka kojoj se potezanjem špaga pomiču ruke i noge. Ove jednostavne, ali vrijedne igračke izazvale su veliki interes kod djece. Marijan i Dražen prisjetili su se i ispričali im kako su se djeca njihovoga vremena igrala na ulicama našega grada. Ova radionica nas je podsjetila koliko su neke jednostavne stvari zaboravljene u današnjem svijetu i kako su djeca nekoć i s malo bila sretna.

Projektne aktivnosti desete etape projekta, pod nazivom *Škrinjica prošlosti - čarolija sadašnjosti*, završavaju predstavljanjem brošure u kojoj su opisane etape projekta i fotografije s provedenih druženja. Na samom predstavljanju brošure svi sudionici dobili su simbolične poklone, oslikane vrećice u kojima je oslikana šalica i brošura. Vrećicu i šalicu oslikavala su djeca Igraonice, mali sudionici projekta. Sudjelovanjem u projektu umirovljenici su postali mentori te izvor inspiracije mladim naraštajima, dok su djeca donijela svježinu i radost u živote starijih članova zajednice. Na samom kraju, svim sudionicima bio je uručen simbolični poklon koji su izradili mališani.